

WŁADZA, WIEDZA, WSPÓLDZIAŁANIE I WSPÓŁZAWODNICTWO JAKO IDEE TWORZENIA SIECI ORGANIZACYJNYCH

<https://doi.org/10.33141/po.2017.08.04>

Przeгляд Organizacji, Nr 8 (931), 2017, ss. 22-27

www.przeглядorganizacji.pl

©Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa (TNOiK)

Aldona Małgorzata Dereń
Zbigniew Malara
Jan Skonieczny

Wprowadzenie

Pojęcie sieci rozumieć należy jako układ punktów i połączeń między nimi. Termin ten odnoszony do organizacji oznacza relacje, powiązania i interakcje między różnymi podmiotami, które tworzą środowisko aktywności gospodarczej. Mają one różną liczbę, intensywność oraz dynamikę, a to przesądza o charakterze danego środowiska gospodarczego.

W gospodarce zawsze istniały układy współpracy i rywalizacji kształtowane na podstawie przyjętych przez organizację strategii rozwoju, tworzone w oparciu o środowiskowe możliwości oraz potencjał organizacji. Współcześnie dynamikę tych relacji kształtuje informacjonizm i globalizacja. Jak pisze M. Castells (2008, s. 105–106): „współcześnie „decydującymi czynnikami wzrostu gospodarczego są wiedza i przetwarzanie informacji. (...) Nowy techniczny paradygmat zmienił przede wszystkim zasięg i dynamikę gospodarki przemysłowej, prowadząc do stworzenia gospodarki globalnej i pobudzając nową falę konkurencji między istniejącymi aktorami, jak również między nimi i legionem nowych aktorów”. Gospodarka informacyjna, w przeciwieństwie do gospodarki przemysłowej charakterystycznej dla XX wieku, ma charakter globalny i jest historycznie nowym zjawiskiem. Główne jej elementy składowe mają instytucjonalną, organizacyjną i technologiczną zdolność

działania, jako całość w czasie rzeczywistym lub wybranym, jak pisze M Castells (2008, s. 107), w skali planety.

Informacjonizm i globalizacja przenikają obecne relacje tak mocno, że metafora sieci staje się wszechobecna w obszarze zarządzania, a charakterystyki opisujące powiązania stają się dominującym narzędziem opisu współczesnych organizacji. W sieci organizacyjnej eksponuje się idee, twórczość, a nawet emocje i podkreśla się, że jej rozwój rządzi się innymi regułami niż te, wynikające z klasycznej ekonomii, w której podstawowym podmiotem był przedsiębiorca i jego przedsiębiorstwo. W gospodarce opartej na informacjonizmie i globalizacji podstawową jednostką jest sieć, zbudowana z różnych podmiotów i organizacji, poddana ciągłym zmianom i modyfikacjom, w miarę jak sieci adaptują się do otaczających je środowisk i struktur rynkowych.

Celem niniejszego artykułu jest identyfikacja i analiza przewodnich idei tworzenia sieci organizacyjnych przeprowadzona na podstawie literatury przedmiotu i refleksji naukowej. Mimo aktualności, ważności i popularności tego zagadnienia, nadal, zdaniem autorów, nie są opisane w literaturze przedmiotu w sposób wyczerpujący różnorodne idee i wartości stymulujące powstawanie oraz rozwój sieci organizacyjnych i tworzonych na ich podstawie relacji mających wpływ na kształt struktury sieci.

Tak określony cel artykułu skłania do postawienia kilku pytań: Jakie przesłanki mają wpływ na powstawanie i rozwój sieci organizacyjnych? Czy są to przesłanki czyśto instrumentalne lub przypadkowe, czy też są to trwałe i powtarzalne przesłanki mające wpływ na wymiar, formę i funkcje organizacji sieciowych? W oparciu o jakie kryteria „rywalizują” ze sobą wyróżnione przesłanki? W jakich warunkach powstaje dominacja jednych nad drugimi? Odpowiedzi na tak formułowane pytania pozwalają autorom na wskazanie kluczowych wartości, a nawet pewnego rodzaju sił sprawczych (przewodnych idei) rozwoju sieci organizacyjnych, do których zaliczono: władzę, wiedzę, współdziałanie i współzawodnictwo (model 4W). Znaczenie każdej z tych przewodnych idei dla rozwoju sieci organizacyjnych i organizacji funkcjonujących w ich obrębie zostało przedstawione i omówione w kolejnych częściach niniejszej pracy. Przyjęto, że zidentyfikowane przewodnie idee stanowią kryteria wyróżnienia rodzajów sieci organizacyjnych o różnym charakterze i stopniu sformalizowania, do których zaliczono: sieci współpracy, współzależności, konkurencji i dominacji. W opinii autorów omawiana tematyka stanowi podstawę do podjęcia badań empirycznych, które pozwolą na zweryfikowanie postawionych w artykule pytań i problemów.

Pojęcie sieci i rodzaje struktur sieciowych

W literaturze przedmiotu problematyka sieci nadal jest dyskutowana jako kategoria poznawcza. Niekiedy pojęcie to definiuje się jako nowoczesną formę organizacji, jako kategorię zarządzania oraz jako nową formę zorganizowania stosunków między organizacjami (Strategor, 1995, s. 390). W niniejszej pracy rozważania autorów koncentrować się będą na analizie sieci jako nowej formy zorganizowania stosunków między organizacjami. To ujęcie pozwala na pogłębioną analizę przesłanek wpływających na powstanie i rozwój sieci organizacyjnych.

Pod pojęciem sieci należy rozumieć system połączeń pomiędzy ludźmi lub jednostkami organizacyjnymi, tworzony w celu wymiany informacji, pomysłów (idei) oraz zasobów. Pojęcie sieci wywodzi się często ze sfery relacji międzyludzkich; można wskazać za J. Naisbitem, że sieci to po prostu rozmawiający ze sobą ludzie, dzielący się pomysłami, informacjami i zasobami (Thorelli, 1986, s. 37–51). Sieci istnieją po to, by wymieniać informacje, polepszać wydajność i działalność zawodową oraz dzielić się innymi zasobami. Tak interpretowaną sieć można bez większego ryzyka przenieść na relacje międzyorganizacyjne.

Nie ma jednoznacznych poglądów co do pojęcia sieci i organizacji sieciowej. Potwierdzają to różne opinie autorów, charakterystyczne dla języka, narracji czy kontekstu dotyczącego sieci. W szerokim ujęciu pojęcie sieci można wiązać z pewną społeczną umiejętnością, obejmującą nawiązywanie kontaktów, budowanie relacji lub aktywowanie i utrzymywanie powiązań. N. Daszkiewicz (2004, s. 83) wskazuje na tzw. zdolność sieciową, która oznacza umiejętność budowania sieci, czyli relacji i kontaktów pomiędzy ludźmi i organizacjami. Z siecią mamy do czy-

nienia już wówczas, gdy przynajmniej dwie organizacje działają, pozostając ze sobą w trwałych relacjach (Thorelli, 1986, s. 37).

Sieć jest zbudowana z wierzchołków (węzłów sieci). Czym jest w rzeczywistości węzeł, zależy od rodzaju konkretnej sieci. Węzłami są na przykład rynki giełdowe i ich pomocnicze centra zaawansowanych usług w sieci globalnych przepływów finansowych, narodowe rady ministrów i europejskich komisji w politycznej sieci, która rządzi Unią Europejską, pola maku i koki, tajemne laboratoria, ukryte pasy lądowisk, uliczne gangi i instytucje zajmujące się praniem brudnych pieniędzy w sieci handlu narkotykami, które przenikają do gospodarki, społeczeństwa i państwa na całym świecie, systemy telewizyjne, studia rozrywkowe, środowiska tworzące grafikę komputerową, nowe zespoły i przenośne urządzenia wytwarzające, transmitujące i odbierające sygnały w globalnej sieci nowych mediów, która leży u korzeni kulturowej ekspresji i opinii publicznej (Castells, 2008, s. 468). Pomiedzy węzłami występują połączenia o różnym charakterze, na przykład ekonomiczne, operacyjne, kulturowe, biurokratyczne itp., które determinują kształt relacji między organizacjami skupionymi w sieci.

Współcześnie organizacje funkcjonują w sieciach kontaktów i relacji, których nie można odrzucić. W tej sytuacji należy koncentrować się na wyszukiwaniu najkorzystniejszych relacji pozwalających na osiąganie lepszych niż dotychczas wyników w każdym obszarze działalności organizacji. W praktyce oznacza to nawiązywanie współpracy z innymi i tworzenie efektywnych sieci procesów, sieci funkcjonalnych i sieci organizacyjnych.

Zdaniem autorów, kluczową cechą, a zarazem podstawą funkcjonowania samej sieci jest współmierność, która oznacza różne transakcje wymiany zasobów władzy i wiedzy w strukturze sieciowej. Decydujące znaczenie ma przy tym charakter tej wiedzy, jej kondycja rynkowa (atrakcyjność) czy też użyteczność definiowana jako umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce. Charakter i rodzaj wiedzy decyduje o dominującej lub koordynującej władzy w sieci (Dereń i in., 2017).

Kształt węzłów, charakter połączeń sieciowych oraz dynamika współwymierności determinują postać sieci organizacyjnej. Poniżej zostanie przedstawiona najczęściej opisywana w literaturze klasyfikacja. Zwykle wyróżnia się: sieci równorzędne, czyli takie, w których partnerami są organizacje o relatywnie podobnym potencjale konkurencyjnym (tzw. republiki), oraz sieci zdominowane, czyli takie, w których dominują relacje między jedną, najczęściej dużą organizacją (dyrygent), a wieloma mniejszymi (satelitami), realizującymi w sposób ciągły zamówienia pośrednika (tzw. królestwa) (Lichtarski i in., 2017, s. 67).

Dyrygent jest tym węzłem, który ma w sieci największą władzę. Relacje współpracy zachodzące w sieci organizacyjnej, choć są nawiązywane dobrowolnie, nie oznaczają braku władzy. W sieci, władza może być skutecznie sprawowana dzięki możliwości połączeń, wykorzystaniu zasobów i umiejętności wszystkich węzłów. Władza ta oparta jest na potencjale konkurencyjnym. Jednocześnie jest ona źródłem współpracy, którą wyznaczają różnego rodzaju

wole (zamiary i oczekiwania), przymusy i kompromisy oraz godzenie się na narzucone warunki. Ta swoista asymetryczność związania z różnicą potencjałów poszczególnych węzłów sieci stanowić może kryterium podziału sieci na: sieci przyjazne i sieci pochłaniające (Lichtarski i in., 2017, s. 67).

W sieci przyjaznej przenikają się wzajemnie indywidualne projekty, działania, zachowania i samodzielność w generowaniu wiedzy. Natomiast sieć pochłaniająca narzuca standardy w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności i twórczości. Ponadto cechuje ją strukturalizacja procesów.

J. Brillman (2002, s. 426–427) w oparciu o kryterium trwałości i siły powiązań pomiędzy podmiotami tworzącymi sieć wyróżnia następujące rodzaje sieci organizacyjnych:

- sieć zintegrowana, składająca się z rozproszonych jednostek (przedstawicielstw, zakładów, filii), które prawnie lub finansowo należą do jednej grupy; głównym dysponentem zasobów finansowych jest centrala sieci, która wywiera znaczący wpływ na funkcjonowanie partnerów sieci (np. agencje lokalne, stacje obsługi, sieci urzędów pocztowych);
- sieć sfederowana, czyli ugrupowania osób prawnych lub fizycznych, które uświadamiają sobie wspólnotę własnych potrzeb i chcą stworzyć we własnym zakresie sposoby ich zaspokajania (np. spółdzielnie, stowarzyszenia, towarzystwa wzajemnej pomocy);
- sieć kontraktowa, opierająca się na umowach koncesyjnych lub franchisingowych, zawieranych między partnerami statutowo niezależnymi; występują one zwłaszcza w dystrybucji produktów masowych, przy prowadzeniu restauracji, hoteli, a także w sektorze kosmetycznym;
- sieć stosunków bezpośrednich, spotykana przede wszystkim w sferze działalności politycznej oraz religijnej, ale wykorzystywana także w procesach gospodarczych, np. sieci sprzedaży obnośnej.

Z kolei W.G. Astley i J.C. Frombrun (1983, s. 576–587)

wyróżniają następujące sieci organizacyjne:

- sieć konfederacyjną;
- sieć koniugacyjną;
- sieć aglomeracyjną;
- sieć organiczną.

Podstawą wyróżnienia tych sieci są: relacje między organizacjami o charakterze bezpośrednim i pośrednim oraz rodzaj współzależności – komensalizm¹ i symbioza².

Sieć konfederacyjną tworzą organizacje tego samego rodzaju. Jest ich względnie mało, co sprzyja ich wzajemnemu poznaniu się. Związki konfederacyjne polegają na zawieraniu porozumień, często niejawnych i nieformalnych, których celem jest utrzymanie przewodnictwa (najczęściej cenowego) i utrzymywanie go, jako podstawowej bariery uniemożliwiającej wejście do sieci innych uczestników. Ustalanie działań wobec organizacji spoza sieci odbywa się podczas spotkań, które przyjmują najczęściej charakter towarzyski. Uczestnictwo w układach towarzyskich jest również sposobem kontroli samej sieci. Tego typu związki są najczęściej spotykane w sieciach biznesu działających w budownictwie oraz w przemyśle: wydobywczym, paliwowym i nawozowym.

Sieć aglomeracyjna jest tworzona przez dużą liczbę organizacji tego samego rodzaju. Organizacje te konkurują o zasoby zarówno materialne, jak i niematerialne na rynku, takie jak: surowce, subwencje, informacje, wiedza itd. Działają one często w otoczeniu nieprzewidywalnym, dlatego też przystosowują się do niego przez tworzenie związków o czysto formalnym charakterze. Przykładem sieci aglomeracyjnej są grupy rolników, detalistów branży odzieżowej czy meblarskiej. Równocześnie te ekosystemy tworzą swoiste związki lobbystyczne, które starają się wpływać na polityczny i gospodarczy rozwój wydarzeń, wydawane ustawy przez parlament oraz rozdział subwencji przez agendy rządowe. Podstawowym rodzajem kontroli w opisywanej sieci jest nadzór administracyjny ze strony kierujących ekosystemem.

Sieć koniugacyjna to raczej grupa organizacji współpracujących ze sobą. Współpraca ta realizowana jest zazwyczaj na podstawie długoterminowych umów lub przez powoływanie wspólnych przedsięwzięć (np. joint venture). Powstały w ten sposób związek jest względnie trwały, ponieważ jego podstawą jest kreowanie wspólnej wartości dla klienta. A to oznacza, że po zrealizowaniu przyjętych zamiarów sieć może przestać (przestaje) istnieć.

Kontrola w takiej sieci ma charakter formalnoprawny. Ustalanie działań wobec stron trzecich odbywa się podczas spotkań, które przyjmują najczęściej charakter towarzyski. Uczestniczenie w układach towarzyskich jest sposobem kontroli w związku. Tego typu związki są najczęściej spotykane w budownictwie oraz przemyśle: wydobywczym, paliwowym i nawozowym.

Sieć organiczna składa się z dużej liczby różnych organizacji. Organizacje w niej skupione są funkcjonalnie zróżnicowane i komplementarne względem siebie. Głównym celem tworzenia takich sieci jest uzyskanie przewagi konkurencyjnej na rynku. Kontrola w opisywanej sieci oparta jest na przestrzeganiu przez organizacje przyjętych wartości, zasad i norm, które zostały wypracowane w toku wspólnej działalności. W zależności od miejsca aktywności wyróżnić można sieci organiczne regionalne, narodowe, międzynarodowe i globalne.

Przedstawione wyżej klasyfikacje sieci organizacyjnych ukazują ich charakterystykę głównie od strony ewentualnych korzyści wynikających z ich indywidualnych cech (wzajemne relacje, wymiana wiedzy i informacji między uczestnikami sieci itd.) i dominującej formy współdziałania gospodarczego. Natomiast w zasadzie nie są identyfikowane i opisywane idee, które my – autorzy pracy określamy jako przewodnie, a które naszym zdaniem w praktyce decydują o inicjowaniu działań mających na celu utworzenie sieciowych struktur organizacyjnych.

Idee tworzenia sieci organizacyjnych

W tabeli 1 wyróżniono sieci organizacyjne oparte na współpracy³, partnerstwie, dominacji i konkurencji zbudowane o cztery idee: władzę, wiedzę, współdziałanie i współzawodnictwo. W opinii autorów są to przewodnie i uniwersalne idee stanowiące pewnego rodzaju ingrediency tworzenia i rozwoju różnych sieci

organizacyjnych. Ową różnorodność sieci organizacyjnych implikuje różna dynamika udziału władzy, wiedzy, współdziałania i współzawodnictwa. Na opisywaną dynamikę mają wpływ: dyrygent, architektura sieci, dostępne, wykorzystywane i tworzone zasoby, wymiana informacji, dominujące wartości itd.

W literaturze najczęściej współdziałanie jest utożsamiane ze stosunkiem społecznym polegającym na wspólnym działaniu i pomocy wzajemnej w osiąganiu danego celu (Nowy leksykon PWN, 1998, s. 1950). Powszechnie pojmowanie relacji polegających na współdziałaniu przypisuje im wspólne dążenie do osiągnięcia zamierzonego rezultatu, przybierające formę pracy wykonywanej razem, w duchu porozumienia, harmonii, zgodności i jedności. W szerszych semantycznych analizach tego pojęcia przyjmuje się, że współdziałanie odnosi się także do różnych zachowań, polegających na dążeniu, wraz z innymi podmiotami, do osiągnięcia wspólnego celu. Tym samym zachowania te mogą przybierać formę współzawodnictwa oraz rywalizacji, albo też mogą przebiegać w sposób nieświadomy i niezamierzony.

Zdaniem autorów tej pracy, współzawodnictwo nie mieści się w kategorii współdziałania, bowiem bliższe jest ono pojęciu rywalizacji. Współzawodnictwo ma bowiem charakter swoistej próby sił w dążeniu do osiągnięcia danego celu lub przebiega w poczuciu braku świadomości istnienia silnych więzi między poszczególnymi podmiotami. Podobnie jak współdziałanie, współzawodnictwo odnosi się do wszelkich relacji zachodzących między danymi podmiotami w pewnym określonym środowisku.

W literaturze przedmiotu przytaczany jest pogląd mówiący, iż sieci są tworzone przez węzły, czyli konkretne organizacje, pomiędzy którymi zachodzą określone współzależności (Świerczek, 2006, s. 16). Trafność tego poglądu nie budzi zastrzeżeń, jednak rozważyć należy wpływ władzy i wiedzy na kształtowanie się sieci organizacyjnej.

Pojęcie władzy można zdefiniować jako zdolność grupy bądź jednostki do oddziaływania na dowolny aspekt funkcjonowania organizacji (Ansoff, s. 1985, s. 131). W literaturze przedmiotu podkreśla się również, że władza to rodzaj relacji pomiędzy dwoma (lub więcej) osobami, w których zachowanie jednej zależy od zachowania drugiej. Jak pisze R. Dahl (1957, s. 202–203): „A ma władzę nad B w takim zakresie, w jakim może spowodować, że B zrobi coś, czego w przeciwnym wypadku by nie zrobił” (ang. A has power over B to the extent that he can get B to do something B would not otherwise do). Przytoczona definicja wskazuje na istotną cechę władzy – ma ona charakter relacyjny. Oznacza to, że osoba czy grupa ma

władzę tylko w relacji z inną osobą czy grupą. A i B nie muszą być oczywiście osobami: w organizacji stosunki władzy obejmują nie tylko władzę interpersonalną, ale także stosunki między jednostkami organizacyjnymi czy szczeblami organizacyjnymi. Słusznie, więc twierdzi M. Foucault (1998, s. 174–192): „Władza jest wszędzie: nie, dlatego, że wszystko obejmuje, ale dlatego że zewsząd się wyłania. Nie jest ani instytucją, ani strukturą, ani czyjąkolwiek potęgą. Jest nazwą użyczoną złożonej sytuacji strategicznej w danym społeczeństwie”. Warto przy tym podkreślić, że władza jest nie tylko represyjna, ale także twórcza – produktywna, prowadzi bowiem do wiedzy, do budowania relacji i dokonywania przekształceń.

W kontekście organizacyjnym zjawisko władzy, zwłaszcza zaś jej posiadanie i sprawowanie ujmowane jest z wielu punktów widzenia. Wielość perspektyw postrzegania władzy i złożoności jej natury nie podważa faktu, że władza umożliwia koordynację w ramach struktur organizacyjnych wysiłków różnych ludzi, ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnego celu, a w przypadku gdy sprawuje ją obdarzony charyzmą lider, staje się źródłem inspiracji i dodatkowej motywacji dla członków organizacji.

Jeśli chodzi o źródło władzy w sieci, to jest nim wiedza. Zasoby wiedzy są również przedmiotem wymiany w sieci i podstawą budowania relacji między jej uczestnikami. Na głęboki i wielokierunkowy związek pomiędzy rozwojem wiedzy a relacjami władzy wskazywał M. Foucault. Jego analizy władzy i wiedzy wykraczają daleko poza grę interesów i ideologii, jak również poza badanie społecznych uwarunkowań rozwoju wiedzy i nauki. Każdy system wiedzy wyrasta ze społecznie ukształtowanej komunikacji. Ten ścisły związek społeczeństwa i wiedzy zakłada powszechność relacji władzy. W koncepcji M. Foucaulta mechanizmy przymusu i mechanizmy poznania są ze sobą powiązane w sposób fundamentalny, a relację między władzą i wiedzą charakteryzuje zwrotność.

Jak pisze J. Kochanowski (2004), „wiedza i władza są ze sobą powiązane zwrotnie tak, iż jedna nie jest możliwa bez drugiej: wiedza powstaje w polu politycznym, w polu władzy (i w tym sensie jest władzą), zaś władza oznacza hegemonię znaczeń (i w tym sensie jest wiedzą)”. Wiedza nie powstaje poza wpływem politycznym, systemowym, służąc uzasadnieniu przekazów, treści, norm, którymi posługuje się władza, a władza kształtuje wiedzę tak, by dzięki niej mogła efektywniej kontrolować jednostki, które pozostają tej kontroli nieświadome. Połączenie wiedza-władza jest u M. Foucaulta swego rodzaju „urządzeniem dyscyplinującym”, służącym stabilizacji systemu dominacji i jego systemowi znaczeń. Wytwarza własną prawdę, moralność i znaczenia.

Tab. 1. Władza, wiedza, współdziałanie i współzawodnictwo jako idee tworzenia sieci organizacyjnej

	Władza	Wiedza
Współdziałanie	Sieć oparta na współpracy	Sieć oparta na partnerstwie
Współzawodnictwo	Sieć oparta na dominacji	Sieć oparta na konkurencji

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Zaproponowane w pracy cztery przewodnie idee: władza, wiedza, współdziałanie i współzawodnictwo traktujemy jako składniki tworzenia różnych sieci organizacyjnych. Jeśli przyjąć założenie, że idee i ich urzeczywistnienie w praktyce kreują jednostki i/lub organizacje, to powstające i rozwijane sieci są odzwierciedleniem tych idei.

Bogactwo świata idei organizacji wpływa na różnorodność powstających sieci powiązań organizacyjnych. Niektóre z nich charakteryzuje większa dynamika idei władzy, czy wiedzy, a inne współdziałania i współzawodnictwa. W tej różnorodności sieciowych struktur organizacyjnych można upatrywać celowość, elastyczność i efektywność podejmowanych działań gospodarczych.

Takie podejście pozwala również na bardziej pogłębioną analizę relacji pomiędzy sieciami organizacyjnymi stworzonymi w oparciu o różne lub takie same idee.

Funkcjonowanie sieci organizacyjnych umożliwia łączenie idei w ramach wspólnych inicjatyw i aktywności innowacyjnej, wykorzystanie różnych unikatowych umiejętności, jak też tworzenie specjalistycznych konfiguracji kompetencji rozmieszczonych w wielu organizacjach uczestniczących w sieci. Mobilizacja nawzajem aktywności organizacji w ramach sieci odnosi się zarówno do działań i procesów wykorzystania unikatowych dostępnych zasobów partnerów, jak i podnoszenia efektywności łańcuchów poprzez włączenie do nich innych partnerów sieciowych w ramach wspólnych inicjatyw.

dr Aldona Małgorzata Dereń
Politechnika Wrocławska
Wydział Informatyki i Zarządzania
e-mail: aldona.deren@pwr.edu.pl

prof. dr hab. inż. Zbigniew Malara
Politechnika Wrocławska
Wydział Informatyki i Zarządzania
e-mail: zbigniew.malara@wpr.edu.pl

dr inż. Jan Skonieczny
Politechnika Wrocławska
Wydział Informatyki i Zarządzania
e-mail: jan.skonieczny@pwr.edu.pl

Przypisy

- 1) Symbioza to w jęz. greckim „*symbiōsis*”, czyli życie razem. Szczególnymi rodzajami symbiozy są: mutualizm; komensalizm; somatoksena; paroikia; pasożytnictwo (Skonieczny, 2002).
- 2) Komensalizm jest to luźny związek, w którym dwa organizmy zwierzęce należące do różnych gatunków żyją razem, a nie są metabolicznie uzależnione od siebie (Skonieczny, 2002).

- 3) Współpraca nie jest nowym pojęciem. W rzeczywistości bowiem jest głęboko zakorzenionym w prekapitałystycznej historii sposobem ludzkiej kohabitacji. Z. Bauman określa to terminem „wspólnota współpracy” (Bauman i in., 2017, s. 120).

Bibliografia

- [1] Ansoff H.I. (1985), *Zarządzanie strategiczne*, PWN, Warszawa.
- [2] Astley W.G., Frombrun J.C. (1983), *Collective Strategy: Social Ecology of Organizational Environments*, „Academy of Management Review”, Vol. 8, pp. 576–587.
- [3] Bauman Z., Bauman I., Kociatkiewicz J., Kostera M. (2017), *Zarządzanie w płynnej nowoczesności*, Wyd. Bęc, Warszawa.
- [4] Brillman J. (2002), *Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa.
- [5] Castells M. (2008), *Spółczesność sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- [6] Dahl R. (1957), *The Concept of Power*, „Behavioral Science”, 2:3, (July), pp. 201–215.
- [7] Daszkiewicz N. (2004), *Strategie internacjonalizacji małych i średnich przedsiębiorstw we współczesnej gospodarce*, Scientific Publishing Group, Gdańsk.
- [8] Dereń A.M., Malara Z., Skonieczny J. (2017), *Paradygmat władzy i wiedzy w logice sieciowej organizacji*, Raport PRE Nr 15, Wrocław.
- [9] Foucault M. (1998), *Podmiot i władza*, tłum. J. Zychowicz, „Lewa Noga”, Nr 10, s. 174–192.
- [10] Kochanowski J. (2004), *Fantazmat zróżnicowany. Socjologiczne studium przemian tożsamości gejów*, Universitas, Kraków.
- [11] Lichtarski J.M., Piórkowska K., Ćwik K. (2017), *Uzależnienie strategiczne: perspektywa sieci międzyorganizacyjnych*, „Organizacja i Kierowanie”, Nr 2(176), s. 67–77.
- [12] *Nowy leksykon PWN* (1998), Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, s. 1950.
- [13] Skonieczny J. (2002), *Symbiotyczne związki między organizacjami*, [w:] Z. Dworzecki (red.), *Przedsiębiorstwo kooperujące*, Wyd. Euroexpert, Warszawa, s. 24–32.
- [14] Strategor (1995), *Zarządzanie firmą*, PWE, Warszawa.
- [15] Świerczek A. (2006), *Znaczenie sieci informacyjnej w kształtowaniu organizacji sieciowej*, „Gospodarka Materialowa i Logistyka”, Nr 6, s. 16–22.
- [16] Thorelli H.B. (1986), *Networks: Between Markets and Hierarchies*, „Strategic Management Journal”, Vol. 7, No. 1, pp. 37–51.

Power, Knowledge, Cooperation and Competition as the Components in Creating Organizational Networks

Summary

In the management area literature, problems of organizational networks development have not been the subject of many research papers. In the opinion of the authors actuality of those questions has not changed. Various ideas or values stimulating creation and development of organizational networks and findings of reports that have an influence on the network structure, have not been described precisely either. However, well described diverse ideas or values stimulating the creation

and development of organizational networks and relations created on their basis affect the shape of the network structure. The paper constitutes a review of main ideas coming from reports prepared by various organizations, which we consider important and necessary for modern organizations. The Authors propose to distinguish these ideas in the form of a model including 4 elements: power, knowledge, cooperation and competition. The value of each of these ideas for developing organizational networks and organizations which function in them are discussed in

this paper. The Authors believe that these ideas constitute criteria to distinguish types of organizational networks on the basis of different character and degree of formalization, which include: the cooperation network, correlation, rivalry and domination.

Keywords

organization, network, knowledge, power, cooperation, competition
